

- Steinbacher, G., 1938: Zur Ethologie unserer einheimischen Möwenarten. — Ber. Ver. Schles. Orn. 23, pp. 1-24.
- , 1952: Einführung in die ornithologische Verhaltensforschung. — Orn. Mitt. 4, pp. 250-255.
- Tinbergen, N., 1951: The study of instinct. — Oxford Univ. Press. Oxford.
- , 1953: The Herring gull. — Collins. London.
- Tinbergen, N. and Broekhuysen, G. J., 1954: On the threat and courtship behaviour of Hartlaub's gull (*Hydrocoloeus novae-hollandiae hartlaubi* (Bruch)). — Ostrich 25, pp. 50-61.
- Tinbergen, N. and Moynihan, M., 1952: Head-flagging in the Black-headed gull; its function and origin. — Brit. Birds 45, pp. 19-22.
- Wachs, H., 1933: Paarungsspiele als Artcharaktere, Beobachtungen an Möwen und Seeschwalben. — Verh. Dtsch. Zool. Ges., pp. 192-202.

Eerste waarneming van de Amerikaanse Zwarte Zeeëend, *Melanitta nigra americana* (Swainson)

door

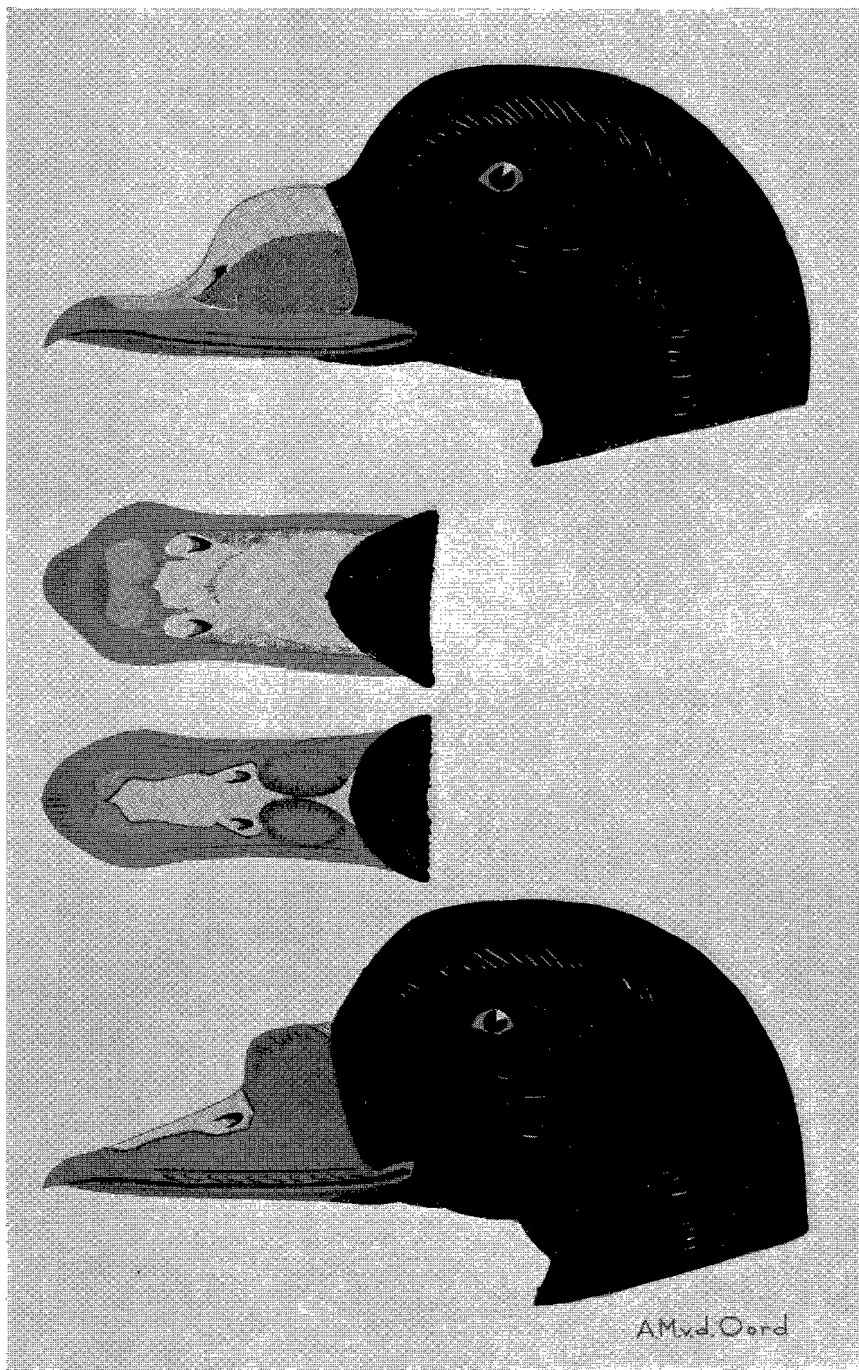
Mr. J. KIST en J. SWAAB

Op Tweede Kerstdag, 26 December 1954, ontdekten wij (BEUKEMA TOE WATER, BEZEMER, CARP, KLATTE, TEKKE en schrijvers dezes) op de „zoete” Brielse Maas nabij „De Beer” een mannelijk exemplaar van de Zwarte Zeeëend, dat blijkens zijn vrijwel geheel gele bovensnavel tot de vorm *Melanitta nigra americana* bleek te behoren¹⁾.

De vogel had geheel het uiterlijk en de habitus van de in Europa voorkomende vorm van de Zwarte Zeeëend, *Melanitta nigra nigra* (L.), doch week hiervan opvallend af door de vorm en kleur van de snavel. Terwijl *nigra* een grijszwarte²⁾ snavel heeft, welke alleen beneden de (donkere) knobbel een schildvormige, oranjegele vlek op de bovenzijde vertoont, was de bovensnavel van onze vogel — met uitzondering van de nagel en de snavelrand — geheel helder maïsgeel, dat aan de zijkant overging in oranje-rood. Ook de snavelvorm was sterk afwijkend. *Nigra* heeft op de bovensnavel vanaf de voorhoofdsbevedering een zeer

¹⁾ De bescheidenheid van SWAAB gebiedt mij hieraan in een voor mijn verantwoordelijkheid komende noot toe te voegen, dat aan SWAAB de eer toekomt niet alleen de vogel „er uit” te hebben gehaald, doch hem ook onmiddellijk als *americana* te hebben gedetermineerd. Hoevelen zouden niet aan deze vogel zijn voorbijgegaan, hoogstens met de flauwe notie, dat de snavel wel wat erg geel was! (KIST).

²⁾ De handboeken beschrijven alle de snavel van *nigra* als zwart, doch in het veld is de snavel aanmerkelijk lichter dan het fluweelzwart van het vederkleed.

Boven: Kop en bovenaanzicht snavel van *Melanitta nigra americana*.
Onder: Boven aanzicht snavel en kop van *Melanitta nigra nigra*.

geprononceerde knobbel, waarna de culmen vrijwel recht en gelijkmatig naar de nagel afloopt; onze vogel had daarentegen een zeer zwaar „gewelfde” bovensnavel, waarbij de indruk van een knobbel bijkans verloren ging, doordat deze welving zich vrijwel tot de nagel voortzette. Men vergelijkte de nevenstaande door VAN DEN OORD vervaardigde, fraaie afbeeldingen.

De genoemde verschilpunten werden ons enige malen plastisch gedemonstreerd, doordat een mannetje van de „gewone” Zwarte Zee-eend enkele keren in de nabijheid van onze *americana* zwom, waardoor wij in staat waren beide vogels in één kijkerveld te observeren. Daar de eend weinig schuw was en wij hem dus van vrij nabij hebben kunnen waarnemen en vergelijken, kon van twijfel aan de juistheid van onze determinatie geen sprake meer zijn, toen wij na thuiskomst in de literatuur bevestigd vonden, dat de door ons waargenomen snavelkenmerken typerend zijn voor de vorm *americana*.

*Melanitta nigra americana*¹⁾ (in N. Amerika „American Scoter”, populair ook wel treffend „butter-nose” of „copper-bill” geheten) is een broedvogel van Alaska, Labrador en New Foundland en van NO-Siberië, oostwaarts van de monding van de Lena. Zijn overwinteringsgebied bevindt zich langs de kusten van de Atlantische Oceaan zuidwaarts vanaf New Foundland tot Zuid-Carolina; langs de kusten van de Stille Oceaan overwintert hij van de Aloeten zuidwaarts tot Z-Californië en van de Commander Eilanden zuidwaarts tot Japan en China. Noch in Europa (inclusief IJsland), noch op Groenland werd deze vorm tevoren ooit vastgesteld. Gelet op het feit, dat in de week voorafgaande aan de dag van onze waarneming langdurige en zeer zware westerstormen over de Atlantische Oceaan en de Noordzee hebben gewoed, kan gevoeglijk worden aangenomen, dat onze vogel een Amerikaanse wintergast is geweest, die op de een of andere wijze slachtoffer van de orkaan is geworden en in korte tijd de gehele Atlantische Oceaan is overgestoken.

Hoewel de vogel een gezonde indruk maakte en op 27 December 1954 nog zwemmend en duikend werd waargenomen door BEZEMER, BIERMAN, KIST en WALDECK, heeft hij zijn dwaaltocht over de Atlantische Oceaan niet lang overleefd. Want op 28 December vond VAN DEN OORD hem bij bloot toeval in dode staat op de bodem van de

¹⁾ Op advies van Dr. JUNGE beschouwen wij deze vorm als een subspecies van *Melanitta nigra*, conform PHILLIPS (a Natural History of the Ducks) en PETERS (Checklist of the Birds of the World), doch wij merken op, dat verscheidene auteurs de vogel specifieke status toekennen (o.a. DEMENTIEV onder de naam *Melanitta americana*).

Brielse Maas, waarbij VAN DEN OORD — die wel wist, dat er op Tweede Kerstdag een „Amerikaanse” eend was gezien, doch niet, dat dit *americana* betrof — het stoute kunststuk uithaalde om de vogel „onder water” als zodanig te determineren! Dit toeval heeft tot resultaat gehad, dat het Rijksmuseum voor Natuurlijke Historie te Leiden thans in het bezit is van het eerste exemplaar van de Amerikaanse Zwarte Zeeëend, dat in Europa is waargenomen.

Bij bezichtiging van de balg viel ons op, dat de onderzijde van de grote slagpennen licht zilvergrijs is, veel lichter dan bij de Europese Zwarte Zeeëend. Als veldkenmerk vermeldt PETERSON dan ook in zijn “A Field Guide to the Birds”: “In flight from below the American Scoter shows a “two-toned” wing effect (because of black linings and silvery primaries)”. Bij de Europese vorm kan op dit punt zeker niet van een duidelijk veldkenmerk worden gesproken.

Wat het voedsel betreft kunnen wij medelen, dat het onderzoek van de maaginhoud van onze vogel heeft aangetoond, dat hij zich heeft gevoed met de zoetwatermossel, *Dreissena polymorpha* (Pall.), waarvan zich een grote hoeveelheid van verpulverde schaalresten in de maag bevond.

Tenslotte geven wij nog de maten van de vogel: snavel (vanaf de bevedering) 46, vleugel 230, tarsus 45, staart 102; alles in mm.

SUMMARY

A male American Scoter (*Melanitta nigra americana*) was observed on the fresh water side of the Brielse Maas near the bird-sanctuary “De Beer”, Hook of Holland on December 26th, 1954.

The bird could be distinguished at once from the Common Scoter by its heavily swollen bill, of which the whole upper mandible (except the blackish nail) was a brilliant orange yellow, shading into orange red at the sides. Actual comparison was possible, because a male Common Scoter once or twice swam in the near vicinity of the bird.

The bird, which apparently was in a healthy condition, was found dead on December 28th. Its stomach contained the pulverized shells of the fresh water mussel, *Dreissena polymorpha* (Pall.).

This is the first record of the American Scoter in Europe. In North America its normal winter range along the Atlantic coast extends from Maine to South Carolina. It is very probable that the heavy western gales which swept the Atlantic a few days before, were responsible for its occurrence on the Dutch coast.